

Systemy wyzwiania
we współczesnych eksperymentach
fizyki wysokich energii

- charakterystyka “sygnału” i “tła”
- problem redukcji danych
- wielopoziomowe systemy wyzwiania
- architektura i algorytmy I° stopnia trygera
- architektura i algorytmy wyższych stopni trygera

Zderzacze leptonowe i hadronowe

Zderzacze leptonowe (e^+e^-)

- cała energia $\sqrt{s}$ “wykorzystana”
- akcelerator można “nastroić” na produkcję określonych obiektów (Z^0)
- dominują oddziaływania elektrosłabe
- niewielkie tło
- “łatwy” tryger

Zderzacze hadronowe ($pp, p\bar{p}$)

- zderzają się pojedyncze partony
  - qq, qg, gg (q walencyjne lub z morza)
- reszta (underlying event) “zaśmieca” detektor
- wykorzystane jedynie $\sqrt{x_1 x_2 s}$
  - $\langle x \rangle \sim 10\%$, ale nie średnia jest istotna
- ciekawe jedynie “twarde” zderzenia, “na ogonach” funkcji struktury $F(x)$
- dominują oddziaływania silne
  - “nudna” produkcja “zwykłych” hadronów (dżety)
- konieczność odrzucenia dużego tła
- trudny tryger

Kinematyka “sygnału” i “tła”

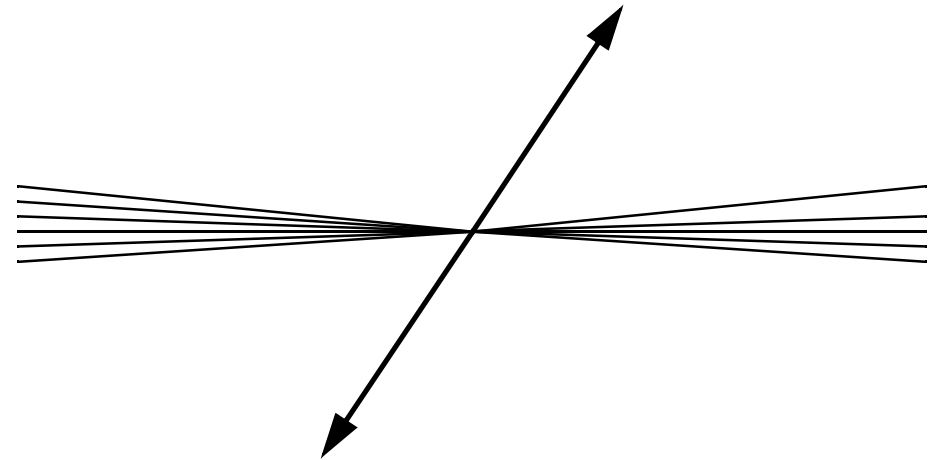
TŁO:

- rozkład płaski w $\eta = -\ln \tan(\theta/2)$
- cząstki skoncentrowane w przodzie (i tyle) detektora

SYGNAŁ:

- ~sferycznie symetryczny rozkład produktów rozpadu ciężkich obiektów
- pęd poprzeczny p_T miarą “ciekawości” przypadku

“Energia poprzeczna”

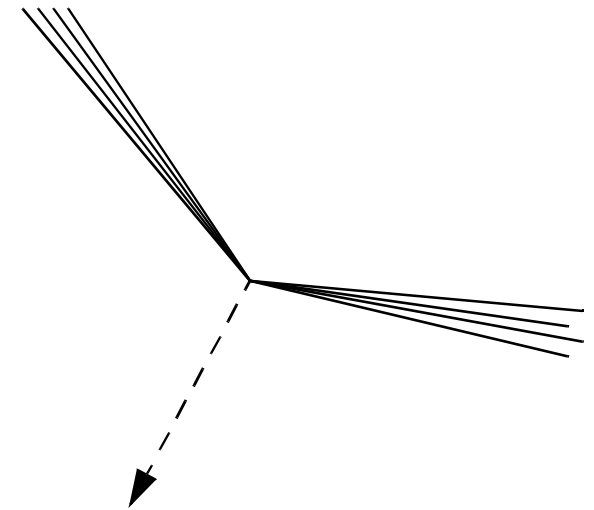

Co to za dziwo i po co?

Pęd poprzeczny zmierzony w kalorymetrze.

**Jak zaobserwować cząstki nieoddziaływujące w detektorze?
(neutrino, długożyciowe neutralino, etc.)**

- Mierzmy pędy wszystkich cząstek oddziaływujących.
- Jeżeli wypadkowa jest istotnie różna od zera, podejrzewamy, że “coś” uniosło brakujący pęd.

Kalorymetr lepiej się do tego nadaje niż detektory śladowe, gdyż “widzi” także cząstki neutralne (n,γ).

- W praktyce każdej celi kalorymetru przypisujemy liczby

$$E_x = E \sin\theta \cos\phi, \quad E_y = E \sin\theta \sin\phi,$$

gdzie E - energia zdeponowana; ϕ, θ - położenie celi.

- Brakująca energia poprzeczna $E_T^{\text{miss}} = -\text{sqrt} [(\sum E_x)^2 + (\sum E_y)^2]$

Pożyteczne wzory

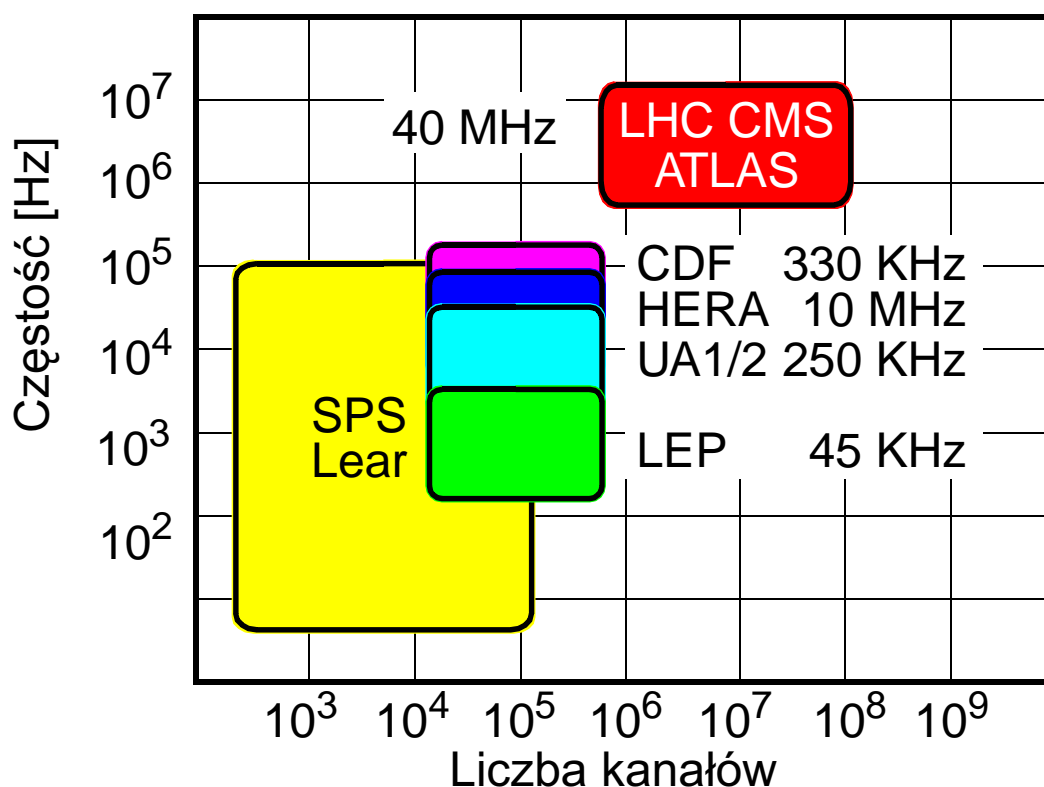
1 barn	1 mb	1 pb	1 fb	
1	10^{-3}	10^{-12}	10^{-15}	barns
10^{-24}	10^{-27}	10^{-36}	10^{-39}	cm^2

- częstość [MHz] = σ [mb] · L [$10^{33} \text{cm}^{-2} \text{s}^{-1}$]
- liczba przypadków = $\int \sigma \cdot L \, dt = \sigma \cdot \int L \, dt$
- rok kalendarzowy = $\pi \cdot 10^7 \text{ s}$
- rok akceleratorowy = 10^7 s

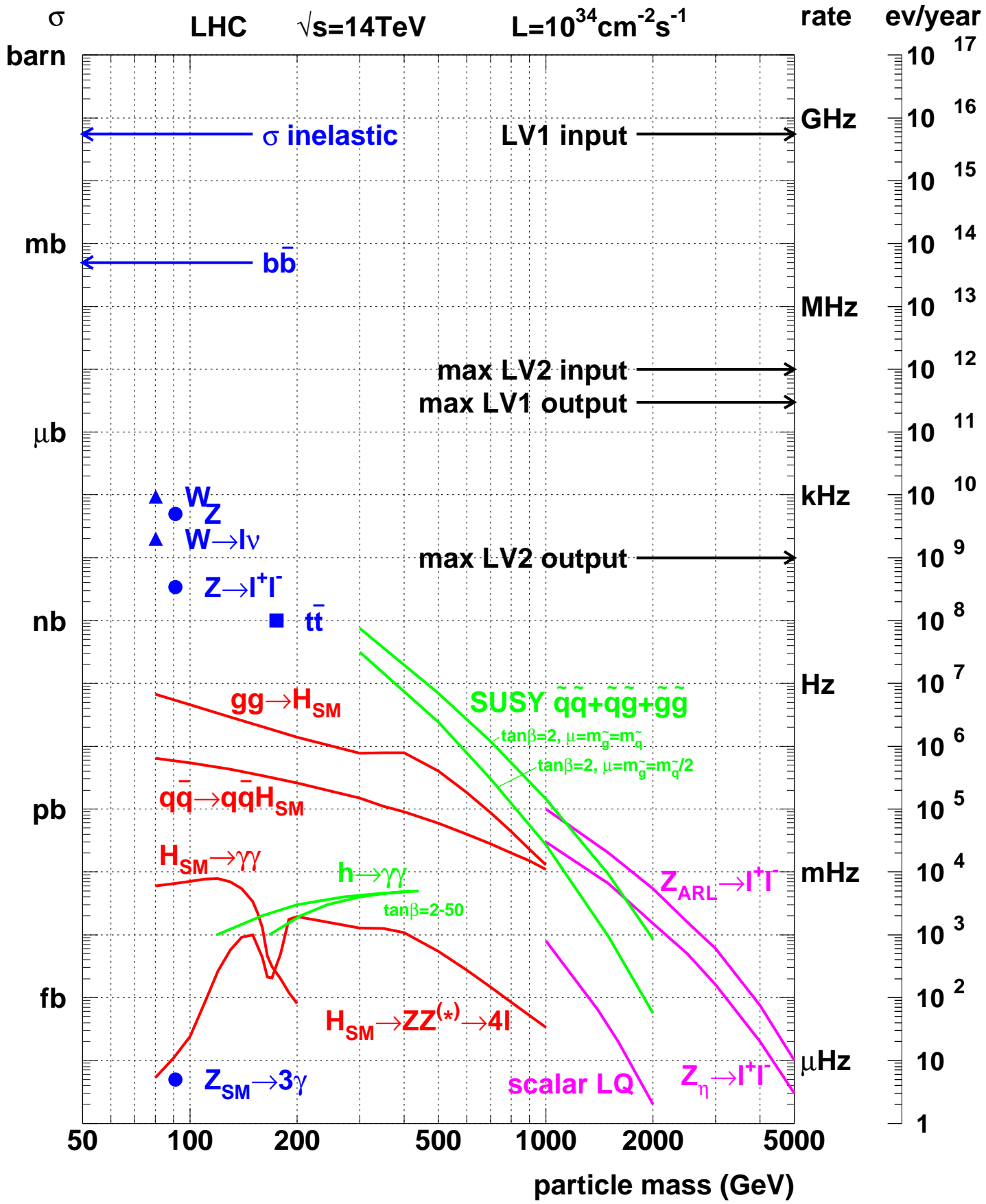
L	$10^{33} \text{ cm}^{-2} \text{ s}^{-1}$	$10^{34} \text{ cm}^{-2} \text{ s}^{-1}$
$\int L \, dt$ 1 rok	$10^4 \text{ pb}^{-1} = 10 \text{ fb}^{-1}$	$10^5 \text{ pb}^{-1} = 100 \text{ fb}^{-1}$

CMS a inne eksperymenty

detektor	l. kanałów	zajętość	przypadek
mozaikowy	80 000 000	0.01 %	100 kB
mikropaskowy	16 000 000	3 %	700 kB
wczesnych kaskad	512 000	10 %	50 kB
kalorymetry	125 000	5 %	50 kB
mionowy	1 000 000	0.1 %	10 kB
całkowita wielkość przypadku			1 MB

Strumień danych kontrolnych CMS (temperatura, napięcie itp.) jest porównywalny ze strumieniem wszystkich danych jednego ze współczesnych eksperymentów LEP (100 kB/s)

Selekcja przypadków

W ciągu 10 lat pracy LHC zajdzie 10^{17} zderzeń pp.

Zaobserwowanie 10 “egzotycznych” przypadków może stanowić epokowe odkrycie “nowej fizyki”.

Należy jednak umieć odszukać owe **10** przypadków wśród wszystkich **10^{17}** .

Szukanie igły w stogu siana?

- typowa igła — 5 mm^3
- typowy stóg siana — 50 m^3

$$\text{igła} : \text{stóg} = 1 : 10^{10}$$

Poszukiwanie “nowej fizyki” w LHC to szukanie igły w milionie stogów siana.

System wyzwalania (tryger)

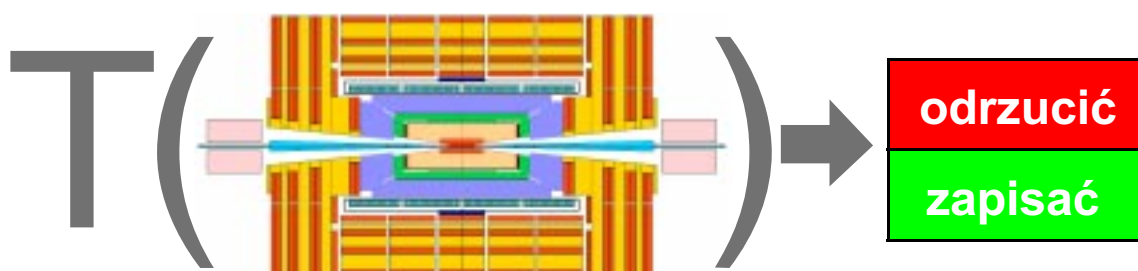
Nowoczesne systemy pamięci masowej pozwalają zapisywać ~ 100 MB/s.

Spośród $\sim 10^9$ przypadków zaobserwowanych w ciągu każdej sekundy jedynie 100 może być zapisanych.

Wyboru dokonuje system wyzwalania zwany *trygerem*.

TRYGER jest to dwuwartościowa funkcja

- zarejestrowanych danych
- stanu detektora
- badanej fizyki

Ponieważ nie wszystkie dane są natychmiast dostępne a funkcja jest skomplikowana, $T(\cdot)$ jest obliczane w kolejnych przybliżeniach zwanych

stopniami trygera

Do odrzucenia przypadku wystarczy ograniczona dokładność, do następnego stopnia przechodzą więc tylko przypadki z decyzją "zapisać".

“Klasyczny” układ stopni trygera

I°

- zgrubne dane z części detektorów (często dedykowanych)
- rozpoznanie interesujących obiektów (μ , e , γ , Z , E_T^{miss})

- “hardware”
- specjalnie projektowane procesory
- przetwarzanie synchroniczne
- $t \sim \mu\text{s}$

II°

- dokładniejsze dane z części detektorów
- pomiar interesujących obiektów

- “firmware”
- procesory niskiego poziomu (Digital Signal Processor - DSP)
- $t \sim \text{ms}$

III°

- pełne dane z wszystkich detektorów (dostępne, ale niekoniecznie użyte)
- (częściowa) rekonstrukcja przypadku

- “software”
- komputery
- $t \sim \text{s}$

W LHC już na I° zgrubny pomiar (p_T , E_T)

W CMS już II° to “software” na komputerach

Physics with muons

Standard Model Higgs

- $H \rightarrow ZZ^{(*)} \rightarrow 4\mu$ ($m_H=130-750$ GeV)
– mass resolution < 1 GeV at $m_H=130$ GeV

SUSY Higgses

- $h, H, A \rightarrow \mu^+\mu^-$
– mass resolution < 1 GeV

Superpartners

- $\tilde{q}, \tilde{g} \rightarrow \text{multi-lepton} + \text{multi-jet} + E_t^{\text{miss}}$
– muon recognition in multi-jet environment

Beyond the Standard Model

- $Z' \rightarrow \mu^+\mu^-$
– p_t^μ measurement and sign determ. above 1 TeV

B-physics

- rare decays, e.g. $B_s^0 \rightarrow \mu^+\mu^-$
- CP violation, e.g. $B_d^0 \rightarrow J/\psi \rightarrow \mu\mu K_S^0 + \mu_{\text{tag}}$
– low p_t trigger threshold (2-4 GeV)

Heavy Ions

- $\Upsilon, \Upsilon', \Upsilon'' \rightarrow 2\mu$
– mass resolution ~ 40 MeV

Specific muon features

- calibration of isolation algorithms
- b-tagging

CMS/LHC Trigger Physics

Standard model Higgs (high luminosity)

- $H (80 \text{ GeV}) \rightarrow \gamma \gamma$
- $H (120 \text{ GeV}) \rightarrow Z Z^* (4 \text{ leptons})$
- $H (>500 \text{ GeV}) \rightarrow \text{leptons } (+ \nu\text{'s})$
- $H (< 2M_w \text{ Associated } t \text{ or } W \text{ or } Z) \rightarrow b b (\text{lepton} + X)$

SUSY Higgs (low luminosity)

- (standard model Higgs like channels)
- $h, H, A \rightarrow \tau \tau (\text{lepton} + X) \text{ or } \rightarrow \mu \mu$
- $A \rightarrow Z h ; h \rightarrow b b (\text{lepton} + X)$
- $p p \rightarrow t t X; t \rightarrow H^+ b; H^+ \rightarrow \tau \nu; t \rightarrow \text{lepton} + X; \tau \rightarrow X$

SUSY sparticle searches (low luminosity)

- MSSM sparticle $\rightarrow$ LSP (Missing E_T) + n jets
- MSSM sparticle $\rightarrow$ Same sign dileptons + X

Other new particles

- $Z' \rightarrow$ dileptons
- Leptoquarks: dileptons

Top physics (low luminosity)

- $t \rightarrow \text{lepton} + X$
- $t \rightarrow$ multijets

Bottom physics (low luminosity)

- $b \rightarrow \text{lepton} + X$
- $b \rightarrow \psi k_s (\text{leptons} + X)$

QCD

- Low luminosity 100 GeV jets
- High luminosity 200 GeV jets

$\Rightarrow$ Trigger candidate requirements:

- High luminosity: lepton/ γ (30 GeV), dileptons/ $\gamma\gamma$ (15 GeV)
missing E_T (100 GeV), jets (200 GeV)
- Low luminosity: lepton/ γ (15 GeV), dileptons/ $\gamma\gamma$ (10 GeV)
missing E_T (50 GeV), jets (100 GeV)

Tryger I-stopnia @ LHC

Cykl pracy

co **25 ns** następuje

- pobranie próbki danych z detektora (**~1ms**)
- analiza przypadku (**~1ms**)
- wysłanie decyzji do detektora (**~1ms**)

Tryger mionowy

- rozpoznanie śladu (ułożenie punktów w tor)
- przypisanie do danego zdarzenia (pomiar czasu)
- pomiar pędu
- porównanie z progiem

Tryger kalorymetryczny

- zlokalizowanie dużego depozytu energii
- identyfikacja obiektu (e/g, dżet hadronowy)
- pomiar energii
- porównanie z progiem

Przetwarzanie potokowe

Tryger musi zanalizować dane z **każdego zderzenia**

- **co 25ns** musi zapisać decyzja czy je zapisać

Jej wypracowanie wymaga jednak dłuższego czasu.

Rozwiązanie problemu:

przetwarzanie potokowe, czyli “*taśma produkcyjna*”:

- algorytm podzielony jest na kroki wykonywalne w 25ns;
- procesor stanowi łańcuch elementów, z których każdy wykonuje jeden krok algorytmu w 25ns i przekazuje wynik następnemu;
- w ten sposób przetwarzane dane płyną przez procesor $\sim 3\mu\text{s}$, a wyniki pojawiają się na jego wyjściu co 25ns;
- pełne dane czekają na decyzję trygera, płynąc synchronicznie w pamięci potokowej.

Muon Trigger Summary

≤ 4 μ delivered to the Global Trigger:

p_T — 5 bit programmable scale (baseline: 1.5, 2.0, 2.5, 3.0, 3.5, 4.0, 4.5, 5, 6, 7, 8, 10, 12, 14, 16, 18, 20, 25, 30, 35, 40, 45, 50, 60, 70, 90, 100, 120, 140)

$\Delta\eta \approx 0.1$, $\Delta\phi = 2.5^\circ$

Minimal p_T — 1.5 GeV (endcap) - 4 GeV (barrel)

Single μ efficiency $\approx 96\%$

Two μ resolution — $\Delta\eta \approx 0.2$, $\Delta\phi \approx 5^\circ$ for high p_T ; better for low p_T (tracks are bent out)

Nominal thresholds and rates:

	$L=10^{33}\text{cm}^{-2}\text{s}^{-1}$		$L=10^{34}\text{cm}^{-2}\text{s}^{-1}$	
	p_T	rate	p_T	rate
μ	10 GeV	8 kHz	25 GeV	8 kHz
$\mu\mu$	4/4 GeV	0.5 kHz	6/5 GeV	1.6 kHz

Isolation: $E_T < 7$ GeV in each of 2×2 calo regions ($\Delta\eta\times\Delta\phi=0.35\times 0.35$) around μ

Porównanie trygerów ATLAS i CMS

ATLAS

- tryger mionowy i kalorymetryczny rozpoznają obiekty o p_T (E_T) powyżej ustalonych progów
- sprawdzają 128 kryteriów na liczbę obiektów powyżej różnych progów, np.
  - 2 μ o $p_T > 6$ GeV
  - 3 dzety o $E_T > 80$ GeV
- tryger centralny sprawdza, czy spełniona jest ≥ 1 z 96 kombinacji (“trigger menu”) powyższych kryteriów, np.
  - 2 μ o $p_T > 6$ GeV i 3 dzety o $E_T > 80$ GeV

CMS

- tryger mionowy i kalorymetryczny rozpoznają obiekty i zgrubnie mierzą ich ϕ , η i p_T (E_T)
- wybierają po 4 “najtwardsze” obiekty każdego rodzaju i przekazują ich listę, np.
  - μ^+ , $\phi=35^\circ$, $\eta=1.2$, $p_T=40$ GeV
  - e/γ , $\phi=125^\circ$, $\eta=-0.2$, $E_T=70$ GeV
- tryger globalny sprawdza, czy spełnione jest ≥ 1 ze 128 kryteriów (“trigger menu”) typu:
  - μ^+ , $p_T=40$ GeV i e/γ , $E_T=70$ GeV, $160^\circ < \Delta\phi < 190^\circ$

Wyższe stopnie trygera CMS

II°

wczytanie danych mionowych i kalorymetrycznych — 100 kHz

sprawdzenie obiektów I° z pełną rozdzielczością

III°

wczytanie danych z det. wewnętrznego wokół obiektów II° — 10 kHz

dopasowanie torów

IV°

wczytanie pozostałych danych — 1 kHz

pełna rekonstrukcja przypadku

zapis na nośnik trwały — 100 Hz

Possible High Level Trigger Data Flow

---

processor farm = 500 nodes x 1000 MIPS

LV	nodes	input f	f/node	t/ev./node	data/ev.	data/node	all data
2	200	100 kHz	500 Hz	2 ms	200 kB	100 MB/s	20 GB/s
3	200	10 kHz	50 Hz	20 ms	+200 kB	10 MB/s	2 GB/s
4	100	1 kHz	10 Hz	100 ms	+600 kB	6 MB/s	0.6 GB/s

Towards a recipe for 100 Hz cocktail

Grzegorz Wrochna, Sołtan Institute for Nuclear Studies, Warsaw
Łukasz Gościło, Warsaw University

Exclusive triggers

- for channels with known topologies and particle masses
- based on topological cuts and invariant mass windows

Inclusive triggers

- for unknown physics
- based on simple objects like γ , e , μ , τ , t , W , Z , jets, E_T^{miss}

Proposed approach

- define set of inclusive triggers giving < 100 Hz
- check efficiency for benchmark channels
- devote fraction of bandwidth to more exclusive triggers to recover missing efficiency

channel	off-line cuts	L3 thresholds @10 ³⁴	comments
$H \rightarrow \gamma\gamma$	$2\gamma > 40, 25$	$\gamma\gamma > 35$	~O.K., asymm.
$WH, t\bar{t}H \rightarrow l \gamma\gamma X$	$2\gamma > 40, 25, l > 20$	$\gamma\gamma l > 15, 20$	O.K.
$(H \rightarrow \gamma\gamma) + jets$	$2\gamma > 40, 25, j > 40$	$\gamma\gamma > 35$	~O.K., asymm.
$W (\rightarrow l\nu) H (\rightarrow b\bar{b})$	$l > 20, 2j > 25, E_T^{miss} > 20$	$l jj > 30, 300$	add isol, E_T^{miss}
$t\bar{t} (\rightarrow l\nu+X) H(\rightarrow b\bar{b})$	$l > 20, 6j > 20, E_T^{miss} > 20$	$6j > 70$	add isol. / $6j E_T^{miss}$
$H \rightarrow ZZ^* \rightarrow 4l$	$4l > 20, 10, 5, 5$	$lll > 15$	assym, isol, add $4l$
$H \rightarrow ZZ \rightarrow ll jj$	$2l > 50, 2j > 40$	$ll > 44$	O.K.
$H \rightarrow ZZ \rightarrow ll \nu\nu$	$l > 20, E_T^{miss} > 100$	$ll > 44$	add isol, E_T^{miss}
$H \rightarrow Z\gamma$	$2l > 10, \gamma > 30$	$ll \gamma > 15, 10$	~O.K., tune
$H \rightarrow WW \rightarrow l\nu l\nu$	$2l > 30, 20$	$ll > 44$	difficult, isolation
$H \rightarrow WW \rightarrow l\nu jj$	$l > 50, 2j > 40, E_T^{miss} > 100$	$l > 100, l jj > 30, 300$	add isol, E_T^{miss}
$h \rightarrow \tau\tau$	$\tau > 20$	$ll > 44$	difficult, isolation
$h \rightarrow \mu\mu$	$\mu > 10$	$ll > 44$	difficult, isolation
$\chi^\pm \chi^0 \rightarrow 3l+X$	$3l > 15$	$lll > 15$	O.K.
$\tilde{l} \tilde{l} \rightarrow ll + E_T^{miss}$	$2l > 20, E_T^{miss} > 50$	$ll > 44$	add isol, E_T^{miss}
$\tilde{q} \tilde{g}$	$2l > 10, 2j > 40, E_T^{miss} > 100$	$ll > 44, ll j > 10, 250$	add isol, $ll jj, E_T^{miss}$

- “off-line cuts” quoted are just preselection criteria
  - the efficiency might be still reasonable for higher cuts
- actual efficiency for given L3 thresholds needs to be evaluated